

Moduł IIIb

Rozpoznawanie ryzyka występowania specyficznych trudności w uczeniu się

Wg materiałów prof. Marty Bogdanowicz

(prezentacja wykorzystana na kursie e-learningowym nt. "Rozpoznawanie
ryzyka dysleksji")

Symptomy występowania ryzyka specyficznych trudności w uczeniu się

- W przypadku dysharmonii rozwoju psychoruchowego, a więc opóźnienia rozwoju niektórych funkcji poznawczych, ruchowych oraz ich integracji, które leżą u podstaw uczenia się czynności czytania i pisania pojawia się **zagrożenie wystąpienia trudności w uczeniu się** tych złożonych czynności.
- Mówimy wówczas o „ryzyku” występowania specyficznych trudności w uczeniu się, a więc przewidujemy niepowodzenia w nabywaniu umiejętności szkolnych.

Ryzyko wystąpienia dysleksji, dysortografii i dysgrafii pojawia się, gdy:

- w rodzinie występują już zaburzenia typu specyficznego, ponieważ dysleksja ma podłoże genetyczne,
- ciąża i/lub poród przebiegały nieprawidłowo (wskutek oddziaływania czynników zaburzających rozwój lub uszkodzających ośrodkowy układ nerwowy w okresie prenatalnym i perinatalnym),
- występują symptomy dysharmonii rozwoju psychomotorycznego we wczesnym dzieciństwie.

Rozpoznawanie ryzyka specyficznych trudności w uczeniu się czytania i pisania

Ryzyko dysleksji, dysortografii i dysgrafii można stwierdzić za pomocą metod klinicznych:

- na drodze wywiadu z rodzicami i nauczycielami,
- w oparciu o wnioski z obserwacji zachowania dziecka oraz analizy jego wytworów.

Rozpoznanie symptomów określających specyficzne trudności w uczeniu się jest bardzo istotne, gdyż może pomóc ujawnić niepokojące dysharmonie rozwoju dziecka i dzięki temu wcześniej na nie zareagować.

Wiek niemowlęcy i poniemowlęcy

U dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się czytania i pisania pojawiają się:

- zaburzenia rytmu rozwoju psychoruchowego, który cechowało opóźnienie rozwoju niektórych funkcji, przy prawidłowym tempie rozwoju innych,
- opóźnienie w rozwoju mowy - później niż u rówieśników pojawiają się takie osiągnięcia rozwojowe, jak wypowiedzianie pierwszych słów, zdań prostych i złożonych,
- opóźnienie w rozwoju ruchowym – dzieci te słabo lub w ogóle nie raczkują, późno zaczynają chodzić, biegać, mają trudności z utrzymaniem równowagi,
- występuje mniejsza zręczność manualna, nieporadność w samoobsłudze np. myciu rąk, ubieraniu się, jedzeniu łyżką.

Wiek przedszkolny (3 – 5 lat)

W tym okresie u dzieci przejawiających trudności w uczeniu się można zaobserwować:

- małą sprawność ruchową w zakresie całego ciała,
- małą sprawność ruchową rąk,
- słabą koordynację wzrokowo-ruchową,
- opóźniony rozwój lateralizacji,
- zaburzenia rozwoju spostrzegania wzrokowego i pamięci wzrokowej,
- opóźniony rozwój mowy, nieprawidłową artykulację wielu głosek, trudności z wypowiedaniem złożonych wyrazów, budowaniem wypowiedzi, z zapamiętywaniem nazw.

Klasa I (6-7 lat) - **symptomy ryzyka dysleksji**

- obniżona sprawność ruchowa, także rąk,
- opóźnienie rozwoju lateralizacji oraz orientacji w schemacie ciała i przestrzeni,
- trudności z odtwarzaniem złożonych figur geometrycznych,
- nieumiejętność wyróżniania elementów z całości, a także ich syntetyzowana w całość,
- trudności z poprawnym używaniem wyrażen przyimkowych, wyrażających stosunki przestrzenne,
- wadliwa wymowa, częste "przekręcanie" trudniejszych wyrazów,
- kłopoty z zapamiętywaniem wiersza, piosenki,
- problemy z różnicowaniem głosek podobnych oraz z wydzielaniem sylab i głosek z niezbyt złożonych słów,
- trudności w orientacji w czasie,
- trudności w nauce czytania
- przedłużający się okres pisania liter i cyfr zwierciadlanie oraz odwzorowywania wyrazów, zapisując je od strony prawej do lewej.

Klasy II - III

Symptomy ryzyka dysleksji nadal ujawniają się w formie:

- opóźnienia rozwoju funkcji wzrokowych, słuchowo-językowych oraz ruchowych,
- trudności w orientacji w schemacie ciała i w przestrzeni,
- trudności z pamięcią werbalną.

Ponadto utrzymują się trudności w czytaniu i opanowaniu poprawnej pisowni i/lub właściwego poziomu graficznego pisma.

Stwierdzenie występowania wymienionych symptomów jest jednocześnie wskazaniem do podjęcia działań mających na celu udzielenie dziecku pomocy, która powinna przynieść złagodzenie lub ustąpienie opisanych objawów oraz podniesienie poziomu sprawności czytania i pisania.

Jeżeli podjęte działania przynoszą niewspółmiernie niskie rezultaty wobec oczekiwanych oraz w porównaniu z nakładem włożonej pracy, dziecko powinno być **zdiagnozowane w kierunku rozpoznania ryzyka specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu lub potwierdzenia dysleksji, dysortografii i dysgrafii.**